

САНА ОЛОХ

Х а б ы а т
1931 оыл алтынны
15 нүгүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 66 (5733)

1982 оыл. Бэс ыйын 1 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

Сыаната
2 харчы

Аһылык программатыгар —кэлим быһаарыны

ССКП Кини Комитета уонна ССРС Министр-дарын Совета «Колхозтар уонна совхозтар сала-йар кадрдарынан итинэн специалисттарын сал-гыты бергегүү, тыа хаһаайыстыбатын производ-вотун сайдыыныгар кинилэр оруолларын уонна эппэтиннэлэрин үрдүтүу туһунан» итинэн «Бор», дуускуһунан огорон таһаарыны элбэттигэр уонна кини хаачыстыбатын үрдүтүгэр тыа хаһаайыстыба-тын үлэһиттэрэ материалнай интэриэстээх буолуу-ларын күүһүрдөр дьаһаллар тустарынан» уураах-тары ылымнылар. Уураахтар ССКП КК ыам ыйын 24 күнүгэр буолан ааспыт Пленумунан бигэрэ-тиллибиттэрэ.

Кинилэртэн бастаамыларыгар табаарыс Л. И. Брежневтинэн туруоруллубут уонна ССКП XXVI съезинэн быһираныт аһылык проблематын дьонуу-наахтык быһаарыны, тыа хаһаайыстыбатын бор-дуускуһатын огорон таһаарыны биллэрдик улаа-тыаннарыгар соруктара хас биирдик колхоз уонна совхоз үлэтин тэрдүтүн туһунан, колхознууай уон-на совхознууай производство салайааччыларын итинэн специалисттарын эппэтиннэлэрин үрдүтүу модьуйаллара бэлэттэнэр.

Ол эрэри бэйэлэрин үлэлэрин быһаарынык ула-рыта тутар, ис резервалары итинэн кыахтары ск-тэтэ суох түмэр, хаһаайыстыбаны уруккулун, эр-гэрбит ылымаларынан салайар, ситиһилибитинэн уоскулар салайааччылар уонна специалисттар эсе-давын аһылаа суохтар. Колхозтар уонна совхоз-тар салайар кадрдарын сууһүрдүөһүгэр, тарбатан туруорууга уонна итинэн бөдөҥ итэҕэстэр таһа-араллаллар.

ССКП Кини Комитета уонна ССРС Министр-дарын Совета партиянай, советскай уонна тыа ха-һаайыстыбанын органнары колхозтар уонна сов-хозтарга тыа хаһаайыстыбатын бары дьаһаллар-ын интенсификациялааһынга итинэн модьуйуу үрдүтүгэр, дойду аһылыктын программатын прак-тическайдык олоххо киллэриниэ ССКП XXVI съези-нин туруоруллубут сана бөдөҥ көмөйдөөх сорук-тары хаалба суох толорорго дьин дьыалатыгар кыахтаах, идеянай өтүгүн сиппит-хонут салайар кадрдарынан уонна специалисттарынан бергегөтөр үлэлэрин сорунуулаахтык тунсаралларыгар эбэһи-нэстэтиллэр. Салайар үлэһиттэр уонна специали-стар кадрдарын колхозтарга уонна совхозтарга олохсутаарга көмөлөһөр дьаһаллар бэлэттэниллэр.

Иккис уураахха ССКП Кини Комитетын уонна

ССРС Министрдарын Совета бордуускуһаны огор-он таһаарыны элбэттигэр итинэн кини хаачыстыбатын үрдүтүгэр тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ материалнай интэриэстээх буолууларын күүһүрдүүгэ туһаайылаахтык дьаһаллар олоххо киллэрини наадалааһынан аахтылар. Ханны бар-гыгар тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар үлэ ордуу үрдүк көрдөрүүлэрин, ресурстары кам-чылааһын, натуральнай төлөбүр уонна производ-ство рентабельноһун үрдүтүу иһин хайдааһын практиката кини хаачылар коллективнай бэлэрээтлэһини олохтоһуу көрүллэр.

Расценаны, ылымалык бордуускуһа иһин эбии төлөбүр көмөһүн, бириэмийэлээһини, идэни уонна дуоһунаны хос толоруу, үлэ олохтоммут көмөһүн аһылаа кининэн толоруу иһин тарифнай ставкада уонна сүрүн хамнаска надбавканы ааһы-ны таарылар материалнай көмүлээһин принциптэ-рэ олохтоһуулар.

ССКП Кини Комитета, ССРС Министрдарын Со-вета уонна ЦСБСКС «Колхозтарга, совхозтарга уонна тыа хаһаайыстыбатын атын предприятиелар-ыгар сүөһү интэриниэс дьарыктанар үлэһиттэри олохсутууга эбн дьаһаллар тустарынан» уураагы ылымнылар. Ити уураах эмнэ ССКП КК Плену-мунан бигэрэтиллибитэ. Сүөһү интэриниэс дьарык-тар совхозтар уонна атын государственнай тыа ха-һаайыстыбатын предприятиеларын рабочайдарыгар туһааннаах зонада тракторист-машинисттарга көрүл-лэр биэр хаһаайыстыбага үлэ тохтоло суох стаһыа иһин хамнаста эбн ааһыллар надбавканы уонна эбн уоллускалары биэри бэрээдэгин уонна ус-луобуйаларын тардатарга быһаарыллына.

Сибирь, Дальний Восток, Урал, РСФСР Хари-буора суох ээһэтин оройуоннарыгар үлэ тохтоло суох стаһыи иһин хамнаска надбавканы ааһыны итинэн эбн уоллусканы биэрини 1983 сыл тох-сунуу 1 күнүттэн, РСФСР атын оройуоннарыгар, Украинскай, Белорусскай, Казахскай, Литовскай, Молдавскай, Латвийскай уонна Эстонскай ССР-лар-га — 1984 сыл тохсунуу 1 күнүттэн, дойду атын оройуоннарыгар — 1985 сыл тохсунуу 1 күнүттэн иллэрин көрүлүннэ.

Сүөһү интэриниэс кадрдарын олохсутууга туһулам-нык үөһэ ааһылаахтык дьаһаллар колхозтарга эмнэ туттарга сүбэлээнэ.

(ССТА).

Табаарыс Л. И. Брежневкэ набарааданы туттарыы

ССКП КК Политбюро-тун чилиэнэ, Украина Компартиятын КК баста-гы секретара В. В. Щер-бицкэй ССКП КК Гене-ралнай секретарыгар, ССРС Верховнай Сове-тин Президиумун Пред-седателигар Л. И. Бреж-невкэ «Киев 1500 саа-һын туолуутун ойдобун» идиэни туттаарда. Ити набарааданы кини Советскай Украина сто-лицата Герой-нуорат Киев экономическай уон-на социальнай-культур-най сайдыытыгар сүткэн кылаатын итинэн Ада дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кэингэр нуораты немецкай-фашистскай ха-лабырдыттартан босхо-лоһууга тус бэйгэ ит-тыһатын, онуоха көрдөр-бүт хорсун быһымын уонна героизмын иһин бэлэттэмүстэ.

В. В. Щербицкэй, нуо-рат коммунистарын уон-на бары үлэһиттэрин дуулуурдарын көрдөрөн, партия йезитээди горю-жа, народнай депутаттар куораттаагы Советтарын исполкома Леонид Ильич Брежневкэ «Киев куо-рат Бочуоттаах гражда-нина» аатын интэригиттэ-рин иһитиннэрдэ.

В. В. Щербицкэй, нуо-рат коммунистарын уон-на бары үлэһиттэрин дуулуурдарын көрдөрөн, партия йезитээди горю-жа, народнай депутаттар куораттаагы Советтарын исполкома Леонид Ильич Брежневкэ «Киев куо-рат Бочуоттаах гражда-нина» аатын интэригиттэ-рин иһитиннэрдэ.

(ССТА).

КИЕВ—1500 СААСТААХ

Киев — бииһи дойду-бут саамай кырдыаас куораттарыттан биридэ-тирэ. Быһыл 1500 сыл-лаах юбилейин бэлэ-тир.

Летопись Киеви «нууч-ча куораттарын ийэти-нэн» ааттыр. Кинини кытары былыргы нуучча государствотун үөскээни.

Киев — бииһи дойду-бут саамай кырдыаас куораттарыттан биридэ-тирэ. Быһыл 1500 сыл-лаах юбилейин бэлэ-тир. Киеви былыр-былыргыттан Киевскай Русь полити-ческай уонна культурнай кининэн буолбута. Ма-на нуучча былыргы лето-пискыта айыллыгытара нуучча өйүн бастаы библиотеката төрүлүбү-тэ, тааһынан тутуу уон-на монументальнай живо-пись көрүттэрэ уурулу-буттара.

Украина столицата кин-нэки сылларга кини бил-бэт гына уларыйда. Бү-гүн Киев — корабеллар уонна авиа-тутааччылар, электроннай техниканы уонна автоматическай ста-ноктары, эскаватордары уонна телевизордары алааччылар, ученайдар, сүрүяаччылар, компози-тордар куораттара, бөдөҥ культурнай кини.

Үөһэ сийомона: Кре-паштик.

Аллараа: Киев кини площадыгар Улуу Ои-тбрыскай социалистичес-кай революция чааһыгар туруоруллубут монумент (скульптордар В. З. Вор-слай, В. И. Эноба, И. С. Эноба, архитектордар А. И. Малиновскай, Н. М. Сквицкэй).

ССТА фотохрониката.

30-с УДАРНАЙ НЭДИЗЛЭ ТУЛАБЫР ЭЙГЭ ХАРЫСТАБЫЛЫГАР АНАНАР

Бастааһынан толордулар

Субурууснай аатынан совхоз Хатылытаабы от-делениетын механизатор-дара 280 гектарга паар-лааһыны ыытан, сорууда-тарын оройуонга баста-ынан толордулар.

Манна олуктаах трак-торист Семен Николаевич Литвиненко салайар меха-низатордарын дьоруус аа-бота ордуу үрдүк огор-умтуолаахтын үлэлээтэ.

Е. СМЕРНИКОВА

саадалаа. Ол эрэри тэ-тин олус бытаан. Оро-буон үрдүнэн 2666 гек-тар хорутулдуохтааһынтан баара-суоҕа 295 эрэ гек-тар хорутулдуна. Саасны ыһымын биир бастааһынан бүтэрбит Карл Маркс аатынан совхозка биир дьаһы олделение паар-лааһынга тура идик. Итинник наадыллыһын Ходаарга, Сылапта, Со-ловьевна эмнэ көрүөххэ сол.

В. ЕРМОЛАЕВ.

Үрдүк күүрээн

Карл Маркс аатынан сов-хоз сүөсүһүттэрэ ССКП КК ыам ыйынаагы (1982 с.) Пленумтар бигэрэм-

нит аһылык программа-тын олоххо киллэриниэ дуулуурдаахтын үлэһиттэ-р.

Билигин совхоз үрдү-нэн күнүгэ 116-һын цент-нер үүт ыанар. Мүгү-дайга уонна Одьулуунга аһыт сыл туһааннаах кэмизааһыттар 4-түү центнеринэн элбэх үүт ытыллар.

М. КОЛЕСОВА.

Туттааччылар сит иһилээтэ

«Якутсельстрой» мех-уластотун коллектива бы-һыл бэс ый түмүгүнэн 369,6 тн. солк. тутар-танар үлэни ыытан, бы-лаанын 61,6 тн. солк. аһарда.

12 квартираллаах оло-рор дьэ тутуутугар үлэ-лир А. Н. Иванова 12 иһилээх биригээдэ со-рудаһын 55 тн. солк. аһаран ордуу үтүгэй көр-дөрүлүннэ.

М. СВИНОВОЕВА.

ССКП оройуоннаабы комитетын сэттис пленума

СЫЛГЫ ИИТИИТИН САЛГЫЫ САЙЫННАРЫАХХА

Урут иитиниэраллибигин курдук, 1982 снл ыйын 28 күнүгэр буолбут ССКП райкомун VII пленума «ССКП XXVI съездин көрдөбүллэрингэр сеп түбөһиннэрэн эти оноруу сүрүн резервтиги быһытынан оройуон соххостарыгар сылгы иитини сайыннарыы туһунан» бопуруоһу дүүллэстэ.

— ССКП XXVI съез дойдута аһылык программатын ырытан онорорго быһаарбыта, — диэтэ дакылаатчыт ССКП райкомун чилиэнэ, тыа хаһаайыстыбатын производственин управлениетин начальнига таб. М. Н. Павлов. — Ону олоххо кылларарга агропромышленной комплекс салааларын биер кэлминик былааннааһын, пропорционаахтык сайыннарыы, итин материалнай-технической базатын лаппа бөдөрөгөтүү, салаалар итин ардыларыгар экономическай субсидияларын кэпэтти, тыа хаһаайыстыбатын бородуунталарын харайыытын уонна туһанааччыга тиэрдинин тупсарыы эрбидлэр. Партия Кини Комитетын сэттиниттэри (1981 с.) Пленумугар бэлэтэммитин курдук, аһылык проблемата хаһаайыстыбаннай да, политическай да былааннаан пилитетка бүтүннүүтүн кини проблематынан буолар. Кинини быһаарыы төртүтэ — тыа хаһаайыстыбатын производственин сайыннарыы үрдүн тэттинэрэ. Бу бопуруос субу арай буолбут ССКП КК ыйаабынаагы Пленумугар аһаан-аһаан дүүллэһиллэнэ. Пленум ССКП XXVI съездин уураахтарыгар сеп түбөһиннэрэн ыратыллан оҥоһуллубут 1980 сылга дээрн кэмгэ ССРС-на аһылык программатын биһирэстэ уонна Кини Комитет Политбюрога киллэрбит ССКП КК уонна ССРС Министрдарин Советын кэмгэ уураахтарын биһирэстэ.

Пленумга таб. Л. И. Брежнев дакылаатыгар ССКП КК кулун тутардаагы (1965 с.) Пленумун кэминтөө ааспыт кэмгэ дойдута тыа хаһаайыстыбатын сайдыыта сийлини ырытылына, ылымлыбыт дьаһаллар түмүктэрингэр партия аграрнай политика, тыа хаһаайыстыбатыгар угуллубут улахан средстволар, мелуһуеһууну дьон кыһамчылар аһылык бородуунталарын оҥорууну лаппа үүннүрүн хааччыйдылар дин бэлэтэһинэ. Ол эрэри, диэн этиининэ Пленумга, аһылык проблемата күнүбүгү бэлэстэһтөн өссө да ыраабынан устулла илигин нөбөт буолуохпутун сатаммыт.

Ити тыа программаны олоххо киллэрмгө сүөһү иитини салгыны сайыннарыы, киниттөн ылымнар бородуунсууһун элбэтэн итин быһаарар суолталаах. Бу салаага сылгы иитингэ улахан мистэтин ылар. Ол да иһин кэмгэ сылаага сылгы иитинигэр партия уонна правительствэ кэмгэ уураахтары ылымнылар. Олортоң ордук боччумнаахтарынан ССКП КК, ССРС Министрдарин Советын 1981 снл муус устар 27 күнүбүгү 19 М-дээх уонна РСФСР Министрдарин Советын эмиэ ити снл от ыйын 14 күнүбүгү уураахтара буолаллар. Ити докууоннарга дойдуту республикаларга, кыраадыларга уонна уобаластарыгар партийнай, советскай уонна тыа хаһаайыстыбаннай органнар сылгы иитинигэр болгомтолорун мөлтөтөн эрэллэрэ, ол түмүгэр сылгы ахсаана адыһабыта.

сылгыны кымыска аһаан иитини тариллибэ, сылгы спорда сайыннарыллыбата, оннооһор күнүбүгү үлэһэ аты туттуу бырабыллыбата ыйыллыбытара.

Ити итэһестөр биһиги республикабытыгар аһаан бааллар. Оттоң, практика көрдөрүөнүн, саах сылгытын курдук айылда тыаһы усулуобуйатын тулуйар, аһылыгар бор, үөрдүһүмтүө, аһаанан хаһан кыстыгар уурааһы дьобурдаах бородууну булар уустук. Бу салаага туруоруллар көрдөбүллэринэн уонна государство улахан көмөтүнэн республикага кэмгэ, кини пилитеткаларга сылгы аһаанна ийилинэ, үөрүн структурата биллэрдиң түбүстэ, плеимфермалар уонна плеимдеролар тариллинилэр, сылга эти ылым кэмгэ 10,3 тыһ. тоннага тиэрдилинэ. Сорох оройуоннар бу салаага балачча турунтаах көрдөрүлүннүлэр, идэтибит отделениелар, биригээдэлэр, звенолар баар буолдулар. Сылгы иитингэ биер барыстаах салаанан буолла. Ол курдук, сылгы этин оноруу ынах этиннээр 1,8 төгүл, сибикиһэ этиннээр 2,5 төгүл чапчын. Кэмгэ уон үс сылга Саха сиритэр сылгы этин оноруу 1,9 төгүл улаатта.

Сылгы иитингэ биһиги оройуонмутугар эмиэ турунтаах сорох уонна республика орто көрдөрүлүүтүн үрүк. Сылгы ахсаана 1965 сылтан 1981 сылга 3523 төбөнөн эбиллэнэ. Ити кэмгэ биз ахсаана 1079-нан элбэтэ. Оттон кулун деловога кэмгэ итин сылга сылаа үрдүн быдырын 83,2 бырыһыанга тэттэспитэ, ол иһигэр «Чурапчы» соххоа 87,1 бырыһыан буолбута.

Кэтин 15 сылга оройуонга сылгы этин оноруу биллэрдин улаатта, биллгин кини эт уопсай кэмгэ итин үс тымыттан биһирин ылар. Аһаардас сылгы этин атылааһыннан соххостар сыл ахсын элбэх дохуоту киллэриннэлэр. Онуэ пилитеткага ынах сүөһү, сылгы, саһыл иитиниттөн ылымлыбыт дохуот 17,3 бырыһыанын сылгы биэрбитэ.

Ити барыта — бу салаа үлэһиттэрин уонна специалистарын сырааах үлэлэрин түмүгэ. Биһаах сылгы иитинигэр баай опыты муһуһумут дьингээх мастардар бааллар. Оройуон үлэһиттэрэ аатырбыт сылгыһыттар Социалистическай Үлэ Герога Р. И. Константинов, ССРС Государственной бириэмийатын лауреата М. С. Толстоухов уонна да атыттар аатырынан кэм тутталлар. Бастыһаар, опытаахтар күнүбүгү көмөлөрүнэн сылгы иитинигэр дьобурдаах солбуур үүнэр.

Оройуон соххостара, ССКП XXVI съездин уураахтарынан олоххо киллэрэн, сылгы иитинигэр ааспыт сылга ордук үчүтөйдик үлэлэтилэр. Ол мэк-тиэтинэн сылгыны аһаанан итин кымыта, звенолар итин ардыларыгар социалистическай куоталаһыны көхтөөхтүк тэрийин, бастыһаар опытары түмүү, тарбатыы уонна туһаныы, плеимной үлэни сөргүтүү буолдулар.

Ол эрэри биһиэхэ сылгы иитинигэр итэһестэр, быһаарыла илин бопуруостар адыһаа суохтар. Салаа материалнай балата дьадагы, плеимной үлэ өссө да ситэтэ суох, кадрдары бэлэмнээһин, салаага идэтиги бопуруостара быһаанык быһаарыллаллар. ССКП КК уон-

на ССРС Министрдарин Советын 1981 снл муус устар 27 күнүбүгү уонна ССКП райкомун, Саха АССР Министрдарин Советын 1981 снл ыйын 28 күнүбүгү уураахтарыгар сеп түбөһиннэрэн оройуон соххостарыгар сылгыны үөрдүн иитини сайыннарыы дьаһалларын туһунан ССКП райкомун бюротун 1981 снл от ыйын 24 күнүбүгү уурааһы олоххо киллэрингэ тыа хаһаайыстыбатын управлениета, соххостар директордара, партийнай тэриэтэлэр үлэни былааннаахтык, кэскиллээхтик тэрийэ иликтэр. Баччааһа дээр сылгы иитинигэр идэтиги чуолмайдык быһаарыллыбата. Бу үлэһэ ааспыт сылтан «Чурапчы» соххо салалтата балачча ылсан эрэр.

Сылгы иитини сөптөөх кадрдарынан хааччыйыы болгомто кинигэр өссө туруорула илик. Сылгыһыттар кылаастарын үрдүн былааннаахтык тариллибэт. Идэлээх эдэр кадрдары бэлэмнээһин былаана сылаахын тохтон иһэр. Бу салаага наставничествоны тэрийингэ өссө элбэһи оноруохха наада.

Соххостар директордара, отделениелар управлющайдара сылгы иитини материалнай базатын бөдөрөгөтүүнэн мөлтөхтүк дьарыктаналлар. Бу үлэ сылгыһыттар бэйэлэрэ дьулан ыксыһар сирдэригэр эр (Мугудайга, Болтоного, Килэтигэ, Хадаарга) ытылаа сатыыр.

Сылгы спордун сайыннарыы уһууга хаалан эрэр. 1980 сылтан ыла Карл Маркс аатынан уонна «Чурапчы» соххостар эр бу дьаһалан дьарыктаннах курдуктар. Кэлэр өттүгэр соххостар садыааччылар, туһааннаах специалистар сууру аттары бэлэмнээһингэ былааннаахтык үлэһиллэрэ, бу дьаһала дьону идэтигэн үлэлэтэлэрэ наада.

Сылгыттан ылымнар бородуунсууһаттан биер дьобуһунаах, тарынан кымыс буолар. Кымыс дьобуһунаа туһаанаа кимээхэ барытыгар биллэр. Оһон кымыс бэлэмнээһингэ идэтибит дьоннору, звенолары даһаны үлэлэтиэххэ, бастыһаар опытары кинигэн туһаныахха.

Сүөһү аһылыгы сөпүтүпкэ, лааһынга соххостар нэлэ күүһүн ситэ туһааннаа буолдулар. Атын да быстах хаһаайыстыбаннай үлэлэргэ аты туттуу адыс адыһаата. Маны иһинки, тик көрүөххэ, көннөрүөххэ наада.

Плеимной үлэни тупсарбак, эр сылгы иитини сайыннарыахха сатаммыт. Ол үрдүн адыс сылаадыта Болтоного үлэһиттэр плеимдерога Субуруускай аатынан соххо салалтата боччумнаах үлэни ылымнаа. 1979 сыллаахха Төһөй Дирингэр олохтоһумт плеимдеро эрэ үлэһин курдук. Кэлэр өттүгэр плеимной үлэ партийнай хонтуруолга ылымнаахтык.

Сылгы учуота уонна бу салаага оҥуотунаах мөлтөх турунтаах. Ол биригиннээһин соххостарга сылгы иитинигэр дьарыктанар специалистар аһааннаахтар, отделениелар управлющайдарынан көрдөбүл наһаа буолаллар. Ити охсуутугар сорох сирдэргэ кулунуһу снл тохсунуһуттар дээр «торетэллэр». Ордук дьик, снннэриннээһэ, бу итэһэ сылаахын хатылана турар. Маны

булгучу бөдөдэтиэххэ, Улахан сылгы сүтүүтүн-оһуутун, туһата суох өлүүтүн аччатарга аһаан-аһаан үлэһиэххэ, туһааннаах дьоннор эһиэтиэстэрин үрдэтиэххэ.

Быйыл сылгы турута сөпчө куһағана суох. Кыстык, кырдыга, ыарахана суога. Ол үрдүн көрүү-харайыы мөлтөүтүн туһата суох өлүү элбэхтик табыста. Аһаардас кэмгэ, түүрт сылга 90 сылгы (былырдыһынтыаагар 46-нан элбэх) туораата. Ордук үтүс сүтүн Болугурга, Солоньевка, Хатылаа уонна Болтоного табыста. Ыам ыйыгар да өлүү адыһаа суох. Соххостарга бу күнүбүгү биллэр маасабайдык төрөөн эрэллэр. Оһон сир аһын эргичи дьуһурустубаны олохтооха, көрүүнү-харайыыны, аһаатыны ордук кичэйиэххэ, төрүүтү эһиэроппэһэ ылымнаах.

Сылгы иитини кэскилин, сн эмиэ атын салааларга курдук, кадрдар быһаараллар. Соххостар аһын бу үлэһэ специалистары сүүмэрдээн туруоруохха, эдэрдери үөрттөрөн бэлэмнээххэ, наставничествоны үчүтэйдик тэрийиэххэ. Маны мистэһэ партийнай тэриэтэлэр быһааччы сүрүнүөхтөөхтөр, кадрдары бэлэмнээһин, аттаран туруоруу бопуруостарынан күнүбүгү дьарыктаннаахтар. Салаага коммунистары уонна комсомолцтары туруорууга улахан кыһамчы уурулуохтаах.

Оройуоннаагы партийнай тэриэтэ, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин иһиллэригэр эти онорууну элбэтиң сүрүн резервтигэн уонна барыстаах салаа быһытынан сылгы иитини салгыны түргэн тэттин, кини сайыннарыы, онон ССКП Кини Комитетын Ыам ыйынаагы Пленумунан биһирэммит аһылык программатын олоххо киллэрин эһиэтиэх соруа турар. Чуолаан 1982—1985 сылларга оройуонга сылгы уопсай ахсаана 5,2 бырыһыан, ол иһигэр биз 3,2 бырыһыан элбэтидэхтээх, сылгы этин государствога туттарыы кэмгэ 24 бырыһыан улаатыахтаах, оҥоһуллар эт уопсай ахсааныттан сылгы этин ылар өлүүтэ 32,5 бырыһыанга тиэрдилиннэхтээх. Ити кирбиэлэри калбага суох ылар туһугар сылгыһыттар усулуобуйалара салгыны тупсарылыахтаах, кинилэр ортолоругар политическай-иһигэр үлэ көдүүстөөхтүн ытыллыахтаах, социалистическай куоталаһы кинигэ тэттидэхтээх.

Сааа соруутарга сеп түбөһиннэрэн оройуонга сылгы иитини түргэн тэттинин сайыннарыы — оройуоннаагы партийнай тэриэтэ дьобуһунаах соруа.

Дакылааты дүүллэһингэ алта иһин тыл эттэ.

ССКП райкомун чилиэнэ, «Чурапчы» соххо партикомун секретара М. С. Леонтьева, 1980 сылга дээрн кэмгэ ССРС аһылыгы программатын биһирэстэ уонна ону олоххо киллэрин дьаһалларын биһирэстэ ССКП КК Ыам ыйынаагы Пленумун түмүктэрин соххо бары үлэһиттэрэ сүткэн сннээриннэн, дирин аһыныһаан көрүстүлэр дин турар. аһы-үөлү дэлэтингэ сылгы иитингэ улахан оруоллааһын көрбөтөн бэлэтээтэ. Ол да иһин, дин салгыны эттэ араатар, биһиги партийнай тэриэтэбит бу салаага биллгин үлэһин сылдыр аһа

көтүөнүгэ үчүгэй солбууру бэлэмнэһиһэ, бастыһаар оһыттырын тарбатыага, сылгыһыттар кылаастарын үрдэтигэ болгомтотун нуруутун уураар. Соххо сылгы спордунан эмиэ дьарыктанан эрэр. Ол эрэри ити барыта садыааһын эрэр. Бу барыстаага биллибит салаага былааннаахтык, кэскиллээхтик үлэһиттэр наада.

— Сылгыһыттары кытта үлэһэ, кадрдары эдэрмистингэ, плеимной үлэни тупсарыага, — диэтэ ССКП райкомун чилиэнэ, Субуруускай аатынан соххо директора А. В. Ефремов, — биһиги эмиэ ылсан эрбигэ. Сылгы аһааны элбэтигэ, кинигэн дохуоту ылымны үрдэтигэ, этина себестомоһун наһаагы кыһаар бааллар. Олору туһаныага бэйэһэ септөөх базаны тэрийэр, сааа мөһиригэр баһылыр соруу турар.

Эрилин Эристин аатынан соххо сылгы иитинигэр сөптөөх материалнай базаны тэрийэ илик. Бу үлэни үксүн сылгыһыттарга бэйэлэригэр сөпчүлүк да, бириэмэ уонна кыах тийбэтинэн үксүтэр кыаллыбат. Оһон кэлэр өттүгэр иһин учуоттуохха, бу үлэһэ эрчимнээх дьаһаллары ылымнаах наада. Иһиһини, сылгы иитинигэр мистэһэ, чаастаах сылдаан мөһөлөр ветеринарнай специалистар аһаахтара, суохтара даһаны үлэһэ улахан охсуулаах. Иһилэр тустарынан пленумга ССКП райкомун чилиэнэ, Чакыр отделениетин сылгыһыта Н. Н. Морозов эттэ.

Тыа хаһаайыстыбатын уонна сөпүтүпкэ үлэһиттэрин профсоюзун райкомун председатели М. А. Романова бэйэтин этинигэр сылгы иитинигэр бастыһаар опыты түмүүтэ уонна тарбатыага социалистическай куоталаһы тэрийинин тупсарыага профсоюзнай тэриэтэлэр соруутарыгар тоһоһолоон тохтоото.

— Партия Кини Комитетын Ыам ыйынаагы Пленумугар биһирэстэлибит дойдуту аһылыгы программата биһиги бүтүн дүүллэһэр бопуруоспутугар быһааччы сыһааннаах, — диэтэ ССКП райкомун чилиэнэ, Эрилин Эристин аатынан соххо аагы профсоюз рабочкомун председатели Г. Н. Адамов. — Сылгы иитини сайыннарыы — этин онорууну элбэтиң биер сүрүн резервтигэ. Бу салааны салгыны өрө көтөүтүгэ мөһиригэр сирдери бүтэйдэһин уонна таһа туһаныы, кадрдары былааннаахтык бэлэмнээһин быһаарар суолталаахтар. Ат спордун сайыннарыыга, кымыстааһыны тэрийингэ болгомто эмиэ уурулуох тустаах.

Пленумга сылгы иитини ССКП XXVI съездин көрдөбүллэригэр сеп түбөһиннэрэн салгыны сайыннарыага партийнай тэриэтэлэр, олохтоох Советтар, хаһаайыстыбаннай салаааччылар, туһааннаах специалистар улаатыллыбат соруутарыгар кинигэн тохтоон ССКП райкомун бастаагы секретара Н. П. Листиков тыл эттэ.

ССКП райкомун пленума дүүллэһилибит бопуруоска туһааннаах уураагы ылымна уонна 1982—1985 сылларга бу салааны сайыннарыага олохтоһор дьаһаллар былааннарын биһирэстэ.

Оройуон Советыгар депутатка кандидаттар

«Саха АССР народнай депутаттарын олохтоох Советтарын быыбардарын туһунан» Саха АССР Со. куонун 29, 30 уонна 38 статьяларыгар итинэн народнай депутаттар Чурапчы оройуоннааҕы Советтарын быыбарыгар уокуруктардааҕы быыбар комиссияларын боротонсолларыгар олобуран, оройуоннааҕы быыбар комиссията народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарыгар депутаттарга кандидаттарынан ынын табарыстар регистрацияламмыт арыы туһунан аһыннылар.

1 №-дээх уокурукка **Васильев Егор Егорович** — 1939 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз директоры.

2 №-дээх уокурукка **Говорова Анна Ивановна** — 1948 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, Бахсытааҕы арыы сыаҕын мастара.

3 №-дээх уокурукка **Бышева Саргылана Алексеевна** — 1963 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҕы отделениетын ыаныксыта.

4 №-дээх уокурукка **Константинов Роман Иванович** — 1896 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, Социалистическай Ула Геройа.

5 №-дээх уокурукка **Моштырев Николай Ильич** — 1936 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, райпотребобщество бырыбыланыытын председатели.

6 №-дээх уокурукка **Федорова Александра Васильевна** — 1963 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз Болугурдааҕы отделение ыаныксыта.

7 №-дээх уокурукка **Филиппов Аркадий Егорович** — 1935 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, тыйа хааайыстыбатын производственнай управлениетын начальнига.

8 №-дээх уокурукка **Моштырева Мария Афанасьевна** — 1955 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Субуруускай аатынан совхоз Болтоҕо-тооҕу отделениетын сүөсүһүтэ.

9 №-дээх уокурукка **Иванов Михаил Инокентьевич** — 1939 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, «Чурапчы» совхоз Армылаахтааҕы отделениетын ыаныксыта.

10 №-дээх уокурукка **Макарова Евдокия Михайловна** — 1938 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, ССКП райкомун секретара.

11 №-дээх уокурукка **Потанов Николай Афанасьевич** — 1945 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, «Чурапчы» совхоз шофера.

12 №-дээх уокурукка **Свищева Любовь Егоровна** — 1960 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетын ыаныксыта.

13 №-дээх уокурукка **Листиков Илья Павлович** — 1928 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, ССКП райкомун бастаы секретара.

14 №-дээх уокурукка **Толстоухов Михаил Семенович** — 1932 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетын ыаныксыта, ССРС Государственной бйрэмийэтин лауреата.

15 №-дээх уокурукка **Артемова Нюрбина Сергеевна** — 1962 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз Одьулууннааҕы отделениетын ыаныксыта.

16 №-дээх уокурукка **Павлов Михаил Николаевич** — 1944 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, тыйа хааайыстыбатын производственнай управлениетын начальнига.

17 №-дээх уокурукка **Сергеев Сергей Егорович** — 1937 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, райсовет исполкомун ыдыкылааҕа отделениетын начальнига.

18 №-дээх уокурукка **Иустипова Евдокия Семёновна** — 1964 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз Одьулууннааҕы отделениетын ыаныксыта.

19 №-дээх уокурукка **Иванова Татьяна Михайловна** — 1964 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетын ыаныксыта.

20 №-дээх уокурукка **Васильев Иван Петрович** — 1927 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, райсовет исполкомун секретара.

21 №-дээх уокурукка **Моштырев Эдуард Иванович** — 1927 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, ССКП райкомун тэрийэр отделениетын ыаныксыта.

22 №-дээх уокурукка **Друзьянова Елена Федоровна** — 1963 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, гэр кандидат, «Чурапчы» совхоз Сыданнааҕы отделениетын ыаныксыта.

23 №-дээх уокурукка **Свищев Афанасий Егорович** — 1956 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, гэр кандидат, «Чурапчы» совхоз шофера.

24 №-дээх уокурукка **Сергеев Семен Иванович** — 1936 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, Эрилин Эристин аатынан совхоз директоры.

25 №-дээх уокурукка

Осыпова Мария Егоровна — 1953 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, Эрилин Эристин аатынан совхоз Хадаардааҕы отделениетын ыаныксыта.

26 №-дээх уокурукка **Дорогунова Надежда Ивановна** — 1958 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, гэр кандидат, Субуруускай аатынан совхоз Хатылытааҕы отделениетын оуурутчуттарын ээниэ-вова.

27 №-дээх уокурукка **Макаров Семен Петрович** — 1942 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, ССКП райкомун иккис секретара.

28 №-дээх уокурукка **Чичигинарова Мария Николаевна** — 1961 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Субуруускай аатынан совхоз Хатылытааҕы отделение ыаныксыта.

29 №-дээх уокурукка **Кузьмина Варвара Васильевна** — 1954 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Эрилин Эристин аатынан совхоз Ха-йахсытааҕы отделение ыаныксыта.

30 №-дээх уокурукка **Сергеева Александра Ивановна** — 1948 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, Эрилин Эристин аатынан совхоз Ха-йахсытааҕы отделение техник-осеменатора.

31 №-дээх уокурукка **Неустроев Виталий Михайлович** — 1940 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, райсовет исполкомун норуот үөрүдиритигэр отделениетын ыаныксыта.

32 №-дээх уокурукка **Пермяков Михаил Ефимович** — 1932 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, райсовет исполкомун председатели.

33 №-дээх уокурукка **Захаров Николай Афанасьевич** — 1955 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, Эрилин Эристин аатынан совхоз Хадаардааҕы отделение ыаныксыта.

34 №-дээх уокурукка **Тарабукина Татьяна Семёновна** — 1954 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, Эрилин Эристин аатынан совхоз Холтоҕо-тооҕу отделениетын ветфельдшерэ.

35 №-дээх уокурукка **Филиппов Михаил Львович** — 1946 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, санитарнай холбоһук кылаабынай праһа.

36 №-дээх уокурукка **Флегонтова Татьяна Прокопьевна** — 1955 сыллаахха төрөөбүт, ЫВСЛКС чилиэнэ, Чакырдааҕы маһыын продавецка.

37 №-дээх уокурукка **Окопешникова Марфа Семёновна** — 1926 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, райсовет исполкомун үлкэ отделениетын ыаныксыта.

38 №-дээх уокурукка **Свищев Николай Павлович** — 1955 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, гэр кандидат, дьыа-уот коммунальнай хаһайыстыба производственнай управлениетын кылаабынай инженерэ.

39 №-дээх уокурукка **Ефимова Мария Петровна** — 1956 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, олох-дьаһах комбинатын инстиньэригэ.

40 №-дээх уокурукка **Чичигинарова Альбина Афанасьевна** — 1952 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, сибээс оройуоннааҕы узелын телеграфистката.

41 №-дээх уокурукка **Матвеева Матрена Николаевна** — 1952 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, оройуоннааҕы универмаг сибидиссэйэ.

42 №-дээх уокурукка

Слепцов Валентин Николаевич — 1960 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, гэр кандидат, «Якутколхозстрой» холбоһук ТМУ-гын шофера.

43 №-дээх уокурукка **Кириллин Петр Гаврильевич** — 1939 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, оройуоннааҕы плавовой комиссия председатели.

44 №-дээх уокурукка **Петров Дмитрий Дмитриевич** — 1953 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, ЫВСЛКС райкомун бастаы секретара.

45 №-дээх уокурукка **Митин Василий Николаевич** — 1958 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, гэр кандидат, «Сельхозтехника» холбоһук шофера.

46 №-дээх уокурукка **Моштырева Мария Гурьевна** — 1954 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, промкомбинат столпра.

47 №-дээх уокурукка **Шадри Алексей Алексеевич** — 1929 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, райсовет исполкомун председатели солбулааччы.

48 №-дээх уокурукка **Барышова Вера Максимовна** — 1954 сыллаахха төрөөбүт, партията суох, Чурапчытааҕы оройуоннар иккис ардыларынааҕы электростанция дизелист-машиннига.

49 №-дээх уокурукка **Белых Михаил Инокентьевич** — 1934 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, Чурапчы сельсоветын исполкомун председатели.

50 №-дээх уокурукка **Максимов Валентин Петрович** — 1955 сыллаахха төрөөбүт, ССКП чилиэнэ, гэр кандидат, этүүт комбинатын производствоса сибидиссэйэ.

ОРОЙУОННААҒЫ БЫЫБАР КОМИССИЯТА,

ССРС уонна Саха АССР албан ааттаах юбилейдарын көрсө

Оройуонна доруобуйа харыстабыла

Оройуонга бастаы балыһа прах П. Н. Сокольников туруорсуутунан 1900 сыллаахха аһыллыбыта. Бу баара-суоҕа 10 куйкалаах тырааны балыһа 31 тыһ көрүгэ иһилиннэлээх Боотурскай улууну бүтүнүтүн хааччыыра. Манна П. Н. Сокольников фельдшер Д. И. Вартенштейн сүүрбөччү сый иккиһин үлэлээбиттөрө. Иккинчэс да сый иккиһин Проконий Нестерович типовой балыһаны тутарбыта, ону 1922 сыллаахха куотан иһэр бандыттар уоттаан ааспыттара.

Советскай былаас бастаы сыйларыгар оройуонга урукку олох хаалыһыаннара паразитарнай тиф, оспа курдук кутталлаах ыарыһалар, корь, жолтон, скарлатина, о. д. а. оҕо ыарыһаларын эпидемията өссө баалла-

ра. Элбэх иһи трахоманан, сэллитини ылдыыра. Ороһонор дьахталларга ханнык да медицинскэй көмө оҕоһуллубат ээ. Төрүүр оҕо 62 бырыһыана өлөрө. Выһата, чардаппыт бэйэбитинизэр элбээ.

Саха сиригэр 1920 сыллаахха төрүтүлүбүт Доруобуйа харыстабылын туруоруу баһыттан бастаы дьаһалларыттан биридэстэринэн эпидемияларын утары охсуһуу буолбута. Анааллаах өтөрөттөр төрүтүлүбүт ыарыһахтары элбээбиттөрө, дезинфекциялаабыттара, үгүс өрүттээх санитарнай-сүрдатар үлэни ыыһыттара. «Ыраахтырды нэдиэлэлэр» үрдүн тэрээһиннэхтин бараллара 1922 сылтан республикара балыһа ахсаана биллэ эбиллибэ, киһилэр эминэн, таһаыһынан да хааччылыыларга туһулуута. Эмп үлэһиттэ-

рин элбэтэр сыйалтан Якутскайдааҕы фельдшерскай-акушерскай оскуола иһинэн акушеркалары бэлэмниир алта ыйдаах курс аһыллыбыта. Хотону дьиктөн араары, баанньынтары тутуу дьаһаллара киһини олохтоомуттара.

Оройуонга бастаы фельдшерскай-акушерскай пууһар Бахсыга, Болугурга, Кытаанаахха, Холтоҕо, Чакырга аһыллыбыттара. 1936 сыллаахха 30 куйкалаах сэллитин эминер санаторий, 1935 сыллаахха трахмотоннай, 1939 сыллаахха враческай-окулистическай пууһар аһыллыбыттара. Ийэлэр уонна оҕолор доруобуйаларын харыстабылыгар улахан болгомото ууруллубута. 1938 сыллаахха иһи колхозунай төрүүр дьыа. 30 сезоннай дьаһыһа баар буолбуттара.

Ити көмгэ оройуонга 4 врач, 28 анааллаах үөрэхтээх эмчит үлэлээбиттэрэ. Оспа, тиф курдук улахан кутталлаах ыарыһалар суох оҕоһуллубуттара, малыра бизэ, сэллитини саҕа ылдыһы икки тогул аччатыллыбыттара. 1939 сыллаахха 1933 сылы кытта тэҥнээхтээх трахоманан ылдыһы 8 бырыһыан аһыллыбыта.

Оройуонга доруобуйа харыстабылын үлэсэ сүһүбэр турууттар РСФСР уонна Саха АССР үтүөлээх врачтара Мария Андреевна Яковлева, Павел Васильевич Любимов, Степан Афанасьевич Титов, Клавдия Дмитриевна Быстрова уо. д. а. үгүс сыраларын биэрбиттэрэ.

Аҕа дойдуну көмүснүү Улуу сэрии кэнниттэн участковай балыһалар

аһыллан, киһи балыһа ыамтата биллэ улаатан ыарыһахтарга анааллаах көмөлөр оҕоһуллубуттара. Эмп үчүрдүннеларын базаларын бөдөрөгүүтэ Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттылааҕа, байыаннай врач Дмитрий Титович Брыскаев үгүс үлэни ыыһыта. Алта уонус сыйларга киһи балыһа ыамтата 75 куйкада тийбитэ. Киһи бастаы ылвабынай праһынан Янина Даниловна Полякова үлэлээбитэ.

Билигин 110 куйкалаах киһи, 8 участковай балыһаларга 80 куйкалаах туберкулезнай диспансерга, 30 куйкалаах оҕо санаторийыгар, 10 фельдшерскай-акушерскай пууһунарга барыта 39 врач, 225 орто медицинскэй специалист дьон доруобуйатын харыстабылыгар үлэһиттэр. Итилэри сөргө үһүс категориялаах санитарнай-эпидемиологическай станция, иһи алтена бааллар. Киһи балыһа стационарыгар 11 норуоттээх көмө оҕоһул-

лар, саҕа иглотерапия на-бинета аһыллына. Тыҥаы эмтээһин ньымалара, операцияны оҕоруу норуоттээх элбээтилер. Флюорографическай, наркознай, электрокардиографическай, о. д. а. саҕа аппараттар баар буоллуттар.

Билигин билиэхэ РСФСР үтүөлээх праһа С. М. Ананьев, «Возуот Знага» орденнаах М. И. Ермолова, республика үрдүк наҕараадаатынан бэлэстэммин Л. Д. Свищева уо. д. а. дьон-сэргэ ытытабылын ылбыт үгүс үтүкөннээх эмчиттөр үлэһиттэр, эдэр специалисттары кытта өр сыйларга муһуһунуот баай ытыттары үлэлээтлэр.

Оройуонга доруобуйа харыстабылын сайдыыта — советскай дьон туһугар билигин партиябыт уонна государствот ахсаабат адалыы кыһамныларын итэҕэтиллээх көс-түүтэ.

А. ПЕРМЯКОВ,
оройуон кылаабынай праһы солбулааччы.

Бүгүн—Обо көмүскэлин аан дойдутаабы күнэ

най нүсүрүлүктөрүн
майылы аныкты
буудура.

Ырынахтары, өр
дук оолору, кытта
үлөкөйүн жандыр
буолууну эрайар. Быс
зах холбоор. Тыннар
укуола. Бу оолорго
үлөкөйүн медестраттан
үлөкөйүн олоот эрайар
Синийтэс утах курдук
тымыры таба аннаан
эки кыларын кыста
эрайар эрайар Марфа
Петровнадан үрөкөй
эр. Ылалдыкыт оро
аналдыкыт агардас ла
боратория бынаара
күчүдүр. Онуоха
медестралар кеткен
коруулар улахан
оруклаах. Ошо омпэ
опыт, байэ саргак кы
лазынлаах буолара
эрайалар. Бадынара
кырыт оро ор
дук кылаах буо
лар, болжолтоо, ре
рүүгө маадылар. Ол
ийин мааа үлөкөй
үрүн халааттаахтар
ийин-араны солбууан
кырачааннары бүбөй
дээр, кинилэргэ орду
кытыктык сыбаанна
лар эбөөнөстөөхтөр.

Обо доруобуйатын
харыстабылын үлөкөй
тэ буолуу боруоттаах
дараны, элпэттээх да
ваны. Бу вахтада
турар үтүкөн дьон.
Кортон бипрестэринэн
медестра М. П. Теп
лоухона буолар.

А. ПЕРМЯКОВ,
Снимокка: М. П.
Теплоухова.
В. Руфов фотота.

Ийэлини истин кыһамныы

Хатылы дьааһыла-са
дан сабыдаскыа Е. П.
Николаеванын үлөкөй
тэрттэн ким туһунан
суруйуохха собуи кыта
халыан. Е. А. Перми
лова, опыттаах итэччи,
19-с снлын үлөкөй.
Эдэркээн олус кыһам
нылаах үлөкөйүтэ Ири
на Иванова уонна Ан
сия Кузьмина. Уончан
тажа снл оро итэччигэр
үлөкөйүт А. К. Захарова
Ким туһунан суруйуох
ха?

Елена Васильевна Ат
ласовада тохтуубун.

Бу күн кини үлөкөй
бэт буолан дьэтигэр оло
ро. Күөх оуунан ча
гыттыт кини олбуор эйэ
хеп-дун курдун хосулду
Сут. Елена Васильевна
бейтэ күнүскү чэйин ба
ламын сыйдыар эбит.
Төртүөй солго былаата
кынын ордуку сырдык
сэбэрэллэр. Намын хол
ку майылаарын, олус
ыраас туттуулаадын ту
һунан аосо Елена Нико
лаевна кэпсэбэтэ. «Обо
лорго табан-сыһыанна
лар, хаһан да кыһыр
быта-абарбыта кестүбөт»,
дэбэтэ кини.

— Оболор араас буол
дхтара дин, Сорох үөрэ
тэргин-таһаарсын улгум
нуу ытынар, сорох бу
катын бытаан буолар.
Ыйыһынэра кыра дьон,

онон барамаастара үтүс
Куолааскын да улаатын
шардахына, хоргутан
ытаан тоо барааччы да
баар буолар. — Елена
Васильевна күчүөй
ылар. Сүүрдөччө снл ус
тааах туоратытар төһө
бөөх оро кыны иллитин
кынын аастыта буолуой?
Сатаан да таныбат дьон
ну бипрдин байларын
ийэлини бүбөйдөһүн, бу
ки, сыраллаах буолуо.

Елена Васильевна бу
күнүгө кыһын күүтүр
Улымата, Субуруускай
астанан совхоз профсоюз
ун рабонкомун пред
седателя Магадан
каады педагогический
институту бүтэрэн кэ
лиэхтэх. Саамай кырата
Колл, үтүс кылаас туй
гун үөрөтөччүтө, аны
арыйах хонугуан үөрэх
дыла бүтүүтүн быраа
ыһынылар барыахтаах.
Ийэ ол түбүгэр сыйдыар.

— Быйыл дьааһыланы
детсидка холбообуттара,
онон 45 оролоохпут.
Осоһуурдара адыһара
бэрт, таһырдыа кыны ха
чыалтан ураты туох да
суобун кэриэтэ. — Елена
Васильевна үлэ-хаһас
туһунан сэлэргинер. —
Бипр сменара үлөкөй
кыним Клара Назаровна
Кривошапкина. Дьэти
ити турар. Ылаһы оло
робут.

Клара Назаровна 5
ородоох, Улахаана Маша
СГУ-гар үөрөнөр, тутуу
инженерэ буолуоха. Еле
на Булуттээди педагоги
чеснай учулищени бүтэ
рэн пионер-баһаатаһынан
үлөкөй. Аня Лахалды
ферматыгар ыаныыксыт
тыр. Дуналаах Рома —
оскуола дьон, Клара
Назаровна саха эгэрбөһүн
төтэ оолорор эбит, ошото
ыһаахха кэтиэхтээх үһү.
Баарадай пальма аны
гар таһас сыһыстарынан а
тарыллыбыт саахымат
сабылаах дьаан, кириэ
һиллэр тураллар, өстүө
нүлэ сабылаах серван
кыраһынан күлүмүрдүүр.
Агардас ийэ хайдах, ба
рытыгар тийиннэрин са
ба саныытын. Дьааһыла
сад үлөкөйүтэ совхоз
үлөкөйүтэн да туора тур
баттар: күһүн сыбааха,
хортуоппуй хостообуну
гар, кыһын мааныксыт
тары солбууута нөмө
лөһөдөр.

Кырачааннар таһасты
ра-салтара, оолорор дьэ
лэ-уоттара, аһыар
иниттэ-хомуостара
ыраас буоларыгар кыһа
нар бу кини кини оолор
тустарынан истин-ийэрэх
тыларын кэпсэиллэрин
истэ, байларын номодон
сэбэрэллэрин норо оолорон
оолорбут эрэллээх илин
лэргэ бааллар эбит дьэ
чэппин, үөрэ саныытын.

М. МИХАЙЛОВА,
хайыат аналл. корр.

Оскуола олобо

Харгыһа суох, көдүүстээхтик

Оскуолада ханымк ба
ларар теманы үөрөтүнэ,
сторо көбөһөтүн өйдө
түүтэ ийинэ оруола ула
хан. Онуоха оскуола ах
сын киноаппараттар баар
буолдулар, бийнэхэ үс
кылаам оройуону хаач
чылар фильмотека үлө
көйүт. Кини фондата да кы
рхыта суох бийнги ту
ругуунан 811 ахтыах,
2889 куоптуулаах үө
рөх кинилэрэ туһаныта
бааллар.

Ол эрэри илинит
пингэр баар ити кылаа
ырааһынан ситэтэ суох
туһанабыт, болжолтоо
ескө да ыла иллитит.
Фильмотека хаһыс да
снлын дьыа-уот, комму
нальнай хаһаайыстыба
промодетсинай управ
лениетын мааркый хонуг
гар кыбыллан үлөкөй.
Кинилэр оскуолаларга
саһаалка быдытынан эба
түр үөрэх программатыгар
көп түбөһиннэрин ытыыл
лаллар. Маныха, хаста
туһаныллыбыта, барбар
кылар болжолго мыйсалан
туран, нактадой толо
руулар. Варар төлөбүрүн
горуот үөрэһиринитин от
рела уйунар, оттон төн
күүтүн оскуолалар те
лүөхтөөхтөр. Онуоха ди
ректор илин баттаһын
ах, оскуола бөһөтө уу
руллубут докumuон толо
руллуохтаах. Хоמו
йуох ийин, бийнэ
хэ ити туһулулубат.

Бипр да оскуола дире
тора учууталлар, кылаас
тар салайааччылара ийи
көһүн хайдах туһанадла
рын, кини уһундук ту
туллубатка түргэниин эр
гийрин хонтуруоллаа
бат. Ол түмүгэр олус
маадалаах кинилэр ал
дыаналлар, буорту буолан
туһаттан таһсаллар, со
рохтор букатын суола
суох сүтэдлэр. Холобур,
Амма орто оскуолатыгар
1980 снл муус устар 7
күнүтөр ытыллыбыт 10
кини ханна тийбитэ
биллибэт. 1981—1982
сылдардаах үөрэх ды
лын I-II чыппэрдэригар
ыбыт кинилэрин Бахсы.
Хатылы, Кытаанах, Ха
йахыт орто, Одьулуун
уонна Арнылаах адыс кы
лаастаах оскуолалара
төһнөрө иликтэр, онон
атын оскуолалар ол кин
илэринэн туһаммакка
хаалдылар.

Ийинки өттүгэр үөһэ
ыймыллыбыт итэһэстэр
туоратылалларыгар ос
куолалар салайааччылара
болжолторун ууралла
ра, үөрэх кинилэрин
көдүүстөөхтик туһанар
ты кыһамнылаахтык сы
һыаннаһаллара эрайл
лэр.

П. СПИРИДОНОВ,
фильмотека үлөкөй.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Обо доруобуйатын туһугар

Һаарар, Валигин би
һини оройуокуттар
түөрт арач, уончан
медестралар, сани
тарналар оолорбут
доруобуйаларын ха
рыстабылыгар күн
түүн носки тураллар.
Хас да кэтибит арач
тар кырачааннар до
руобуйаларын көрөх
лөр. Кинилэр ортохо
рутар үчүтэй үлөкөй
гынэн дьон-сэргэ итэч
табытын ылытыт үлө
көйүтэр адыһаа са
суохтар. Патронаж
най сестралар Э. С.
Башева (Сылаан),
Т. И. Тирекина (Кыта
анах), М. А. Башева
(Мугудай) үө. д. а.

ааттарын эмп үлө
көйүтэрэ кини туттал
лар.

Кини баһыһа оро
лору элтинер отделе
ниеттар үлөкөйүт мо
лектив-эдэр. Бу элпэт
тээх, ай-сүрэх бүтүнү
тө түмүлүүтүн эрайар
сыралаах улаастаах
15-с снлын үлөкөйүт
Категориялаах мед
естра М. П. Теплоу
хова оолорго өрүүтүн
айаһас сүбөһитинэн
буолар. Марфа Пет
ровна 1973 сыллаахха
коммунистическай үлэ
ударнигынын үрдүк аа
тын ылытыта, 1981 снл
лаахха бипр идэлээх
тэрин социалистичес

«Мичээр» дьээн аатта
нар оройуон кининизэди
Э. М. дьох дьааһыла-сад.
Кырачааннар мааһа кэл
лэхтэринэ, эмнэ снн ула
хан дьон курдук, күн
нээди түбүктэрэ бүһиэт.
Оболор бары өттүнэн дэ
пэттар сайдылаах дьон
буола улааталларын туһу
гар араас көрөхөһүлээх
завыттар ытылаллар.
СНИМОККА: кырачаан
нар, за атине кэмтэр.
В. Руфов фотота.

КИМ ТӨНӨ УУТУ БЫРЫЙ?

ЫАМ БЫАЫН 22—28 КҮННЭРИН 335И СВОДКА

Совхозтар, отделениелар	Фур ынах	Иланар ынах	Күннэри валот, үтү		Күннэри үтү (1 мнрх- ха) кг		Күнэ ту тарылаах үтү (м)	Тө рөөб. ынах	Сант. ынах
			1981 с.	1982 с.	ф/м	ы/м			
Карл Маркс	2450	2033	116,9	118	4,8	5,8	88,2	1928	1526
Одьулуун	638	460	27	31	4,8	6,7	26	355	339
Волугур	513	422	28,5	26	5	6,1	21	422	451
Мугудай	667	555	30	36	5,3	6,4	28	555	227
Бахсы	634	596	31,4	25	3,9	4,1	13,2	596	509
Субуруускай	1267	789	42	57,8	4,4	7,3	47,8	789	466
Хатылы	382	205	12	17,2	4,5	8,3	12,8	171	103
Болжолго	437	284	15	18,1	4,1	6,3	15,4	292	163
Солоньон	448	300	15	22,5	5	7,5	19,5	327	200
Эрлик Эрстиин	1854	1561	104,6	85,5	4	7	58,8	1323	1253
Хоптоо	507	406	31,1	22,6	4	5	18,8	400	326
Хадаар	471	435	25,3	25,4	5	7	16,5	341	397
Хайахыт	450	400	26,5	21	4	7	13,5	262	240
Чакыр	426	320	23,7	16,5	3	5	10	320	309
«Чурапчы»	1431	784	43	47,7	3,3	6,4	41,4	896	596
Сылаан	740	343	23	27	8,4	11,7	22	430	300
Ниланни	371	211	11	10,7	2,9	5	10,4	270	203
Арнылаах	320	230	9	10,7	3	4,3	9	196	89
Оройуон үрдүнэн	7002	5167	306,5	309	4,4	5,9	236,2	4937	3843
1981 сылга	6706	4630			4,5	6,6	227,6	4176	3999

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с.
Керл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор — 21-395, отделлар —
21-495, уопсай — 21-505.

Утүө дьон

Бийнги адыбыт,
Владимир Алексеевич
дрович, бастаан му
нурдааһынан ыла
дьан, онтон агадьы
тохутан өр кээнгэ
балыһаа сыппыта.
Бу кээнгэ адыбыт
үлөкөйүтэрилаттин,
«Якутск-строя»
мехучастогун, сала
йааччылар сүбө-ама
бипрэн, байэлэри
нам сүүрэн-нөтөн ба
һынох эдбөктык ко
мөдөһүлэр.

Билигин адыбыт
үтүөрэн үлэтигэр те
нунэ. Ити ийин
врачтарга Г. Н.
Алексеевна, Н. Н.
Кузьминада, В. В.
Гулковна уонна ба
лыһаа бары үлөкөй
тэригэр махтаһабыт.

Евдокья, Тоня,
Саша Чепаловтар.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского
района КПСС и районного Совета народных депутатов
Якутской АССР.